

Resiliència de les comarques rurals catalanes

Lourdes Viladomiu

Jordi Rosell

DRUAB 2011

En el marc del projecte:

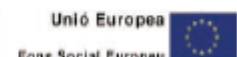

Un projecte impulsat per:

Fundació del
Món Rural

Amb el suport de:

Objectiu

Determinar factors explicatius de la diferent capacitat de les comarques rurals catalanes de fer front a la crisi i a la destrucció d'ocupació que comporta

Indicador: evolució de l' ocupació no agrària, comparant el període de creixement i els anys recents

Sis comarques com a cas d'estudi

Aproximació a partir del concepte de resiliència

Resiliència

Del llatí (*resilio*): equival a "rebotar".

- pels ecòlegs la resiliència es refereix a la **capacitat de les comunitats i ecosistemes en suportar una pertorbació**
- pels psicòlegs es la **capacitat de les persones o grups per suportar un dolor emocional, adaptar-se, recuperar-se i continuar la seva vida.**
- L'enginyeria l'aplica a la **recuperació i transformació dels materials després de suportar una forta pressió.**

Sociòlegs, economistes i geògrafs han incorporat més recentment aquest concepte per a definir la **capacitat que tenen els diferents models socioeconòmics i territorials per fer front als xocs que suposen canvi, especialment la crisi global actual.**

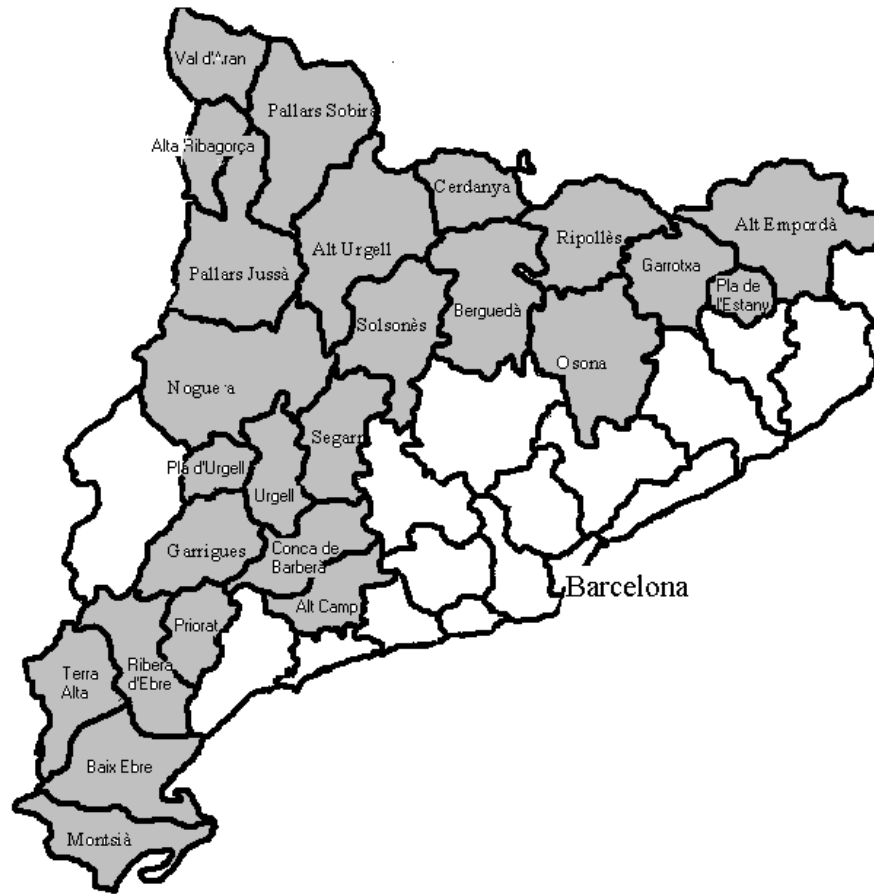
Resiliència

- Els debats sobre desenvolupament regional han deixat de considerar exclusivament el creixement per englobar la resiliència relativa dels territoris.
- El concepte adoptat a la nostre recerca es: “l’habilitat d’un territori per anticipar, preparar, respondre, i recuperar-se d’un xoc o distorsió” (Foster, 2007)

Elements justificatius de la resiliència dels territoris

- **Capital humà (formació, estructura d'edats,...)**
- **Model laboral (contractes, ocupació pública,...)**
- **Diversificació productiva**
- **Innovació**
- **Accessibilitat**
- **Connectivitat**

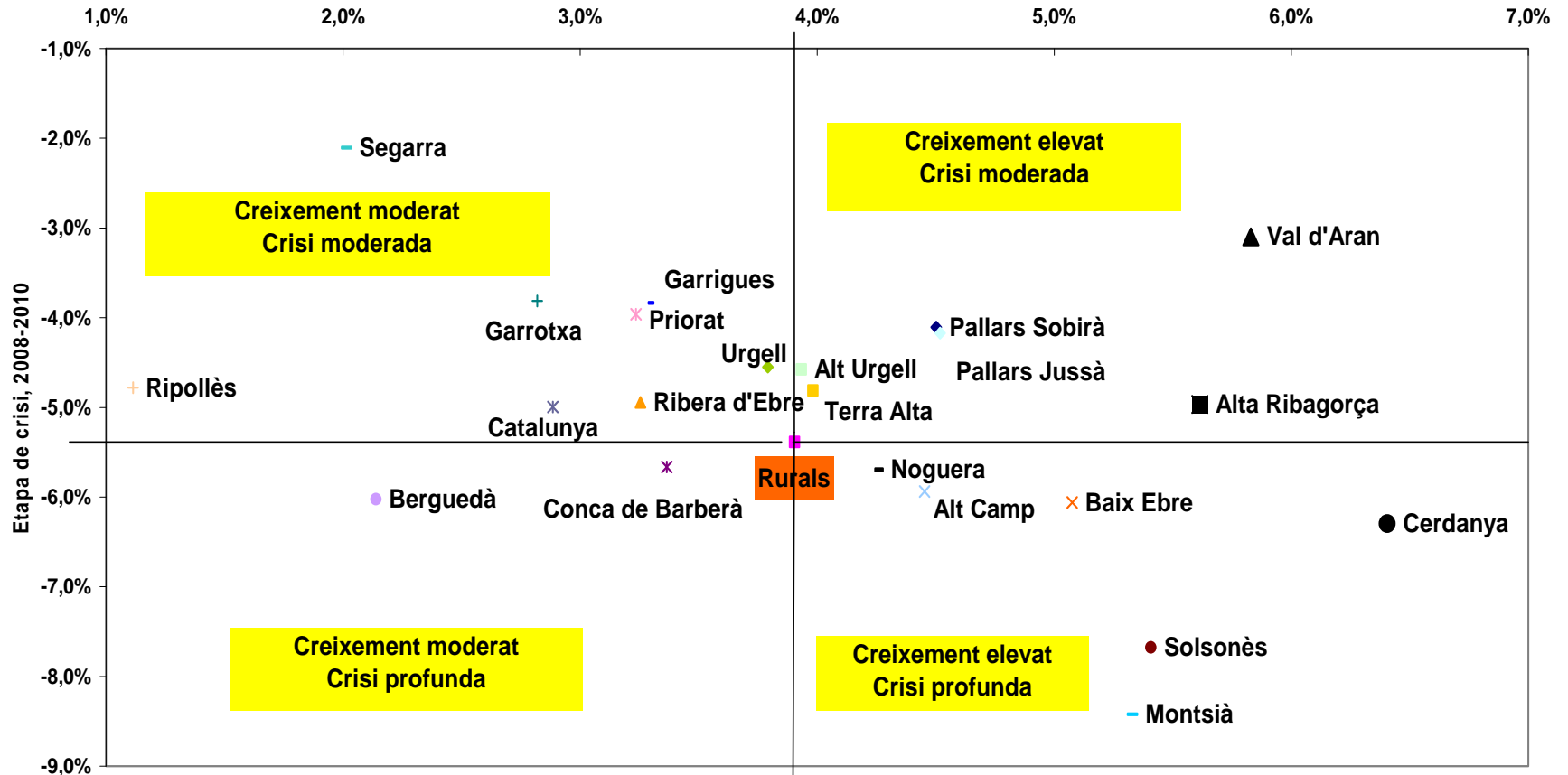
Les comarques rurals catalanes

Tipologia de les comarques rurals

Taxes anual de creixement de l'ocupació

Etapa de creixement, 2000-2007

Resultats qualitius

Segons els resultats del focus grup els factors explicatius son els següents:

- Diversitat de les estructures de producció i especialització sectorial
- Connexions i mercats en els que operen
- Accessibilitat i desenvolupament de les infraestructures i equipaments
- Capital humà et cultural de les empreses
- Marc institucional.

Diversitat de les estructures de producció i especialització sectorial

Especialització sectorial:

1. Construcció, auxiliar de la construcció - mobles // Molt Malament
2. Agroalimentària // Bé
3. Altres indústries // Malament -Regular
4. Turisme // Regular
5. Altres serveis// Regular -Bé

Diversificació i tipus d'empresa: propietat del capital, es a dir si les empreses son locals; dimensió; nivell d'autofinançament ; status.

Connexions i mercats en els que operen

- «les regions en menys resiliència son les que treballen pel mercat català i espanyol, contràriament les empreses exportadores son les que manifesten més resiliència».
- La diversitat de mercats, una feble connexió local i una amplia globalització son elements que expliquen una bona resiliència.

Accessibilitat i desenvolupament de les infraestructures i equipaments

Dotació d'infraestructures i serveis

- Una pitjor dotació d' infraestructures i equipaments en comparació amb altres zones es considerada un handicap
- Projectes de creació de noves infraestructures en realització un element positiu

Capital humà i empenedoria

- Cap entrevistat dona importància a la qualificació dels treballadors com a element explicatiu de les diferències de comportament de les comarques.
- L'empenedoria es un element clau
- L'empenedoria adquireix formes diferents que comporten una relació complexa amb la resiliència.

Marc institucional

- El marc institucional en principi es molt similar entre comarques,
- Però diferents nivells d'identificació i de causa comú: « anar junts a la mateixa direcció » « creure en la seva comarca » « som el millors en... » i la capacitat de cooperar entre els agents del territori.

Conclusions

- La resiliència es un concepte que pot ajudar en l'anàlisi comparatiu, però no es una teoria acabada en el marc de l'economia regional que aportí novetats significatives.
- La transposició del concepte ecològic de resiliència a l'economia comporta equilibris que a la practica no es donen en els territoris, que estan sotmesos a canvis constants.

Conclusions

- L'anàlisi que hem realitzat a nivell qualitatiu ens indica que hi ha una amplitud de factors institucionals i culturals que afecten a la resiliència segons els entrevistats.
- El concepte de resiliència pot ésser considerat com un atribut que pot millorar-se i per tant ésser guiar les polítiques dels territoris.

Conclusions

Les mesures que es desprenen, al nostre entendre, de l'estudi per fer més resistents els territoris rurals catalans son:

- Disposar d'una estratègia per la comarca i estar preparat per a possibles canvis conjunturals.
- Identificar i crear mecanismes que comportin flexibilitat - diversificació.
- Crear una xarxes (*networks*) que facilitin mercats mes amplis.
- Promoure una visió positiva del territori
- Promoure una cultura activa i favorable en front l'emprenedoria i els negocis.